

Yttrande över promemorian Etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning (U2022/01678)

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har anmodats att yttra sig över rubricerad promemoria.

I promemorian föreslås att det från och med den 1 januari 2024 införs ett etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning. Förslaget bedöms i promemorian vara förenligt med såväl skyddet för religionsfriheten, förbudet mot diskriminering, som föräldrars rätt enligt Europakonventionen att tillförsäkra sina barn sådan utbildning och undervisning som står i överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse.

Som framhålls i promemorian är det inte möjligt att ge ett exakt svar på hur Europakonventionen ska tolkas i en viss fråga innan den prövats av Europadomstolen. Oavsett hur Europadomstolen vid en eventuell prövning skulle bedöma den aktuella frågeställningen anser SST att de skäl som anförs till stöd för förslaget varken enskilt eller sammantaget har en sådan styrka att sakligt sett kan anses motivera ett etableringsstopp för skolor och fritidshem med konfessionell inriktning.

Av betänkandet Nya regler för skolor med konfessionell inriktning (SOU 2019:64) framgår att en majoritet av de existerande skolorna i Sverige med en registrerad konfessionell inriktning idag är kristna. Därutöver finns det omkring tio muslimska skolor och en judisk skola med konfessionell inriktning¹. Ett etableringsstopp (som ju innebär att möjligheten att starta skolor med annan konfessionell inriktning avskärs) kan härigenom förutses leda till en situation där möjligheten för föräldrar och elever att välja en skola med konfessionell inriktning i framtiden kommer att stå öppen för personer med viss religiös tillhörighet, men inte för andra. Detta inger allvarliga betänkligheter ur ett likabehandlingsperspektiv och framstår som problematiskt redan med utgångspunkt i Sveriges religiösa landskap så som det ser ut idag. Det problematiska i en sådan ordning kan också komma att ytterligare accentueras om nya religiösa grupper tillkommer i Sverige, till exempel som en följd av migration.

Som ett av skälen för förslaget anförs i promemorian att det förekommer allvarliga brister i skolor med konfessionell inriktning, liksom kopplingar mellan våldsbejakande extremistmiljö

¹ Nya regler för skolor med konfessionell inriktning, SOU 2019:64, s. 404.

och fristående skolverksamheter. Medan SST givetvis instämmer i att det är mycket angeläget att all skolverksamhet bedrivs i enlighet med gällande författningar förefaller det finnas andra möjliga åtgärder som kan vidtas för att uppnå en ökad regelefterlevnad, bland annat i form av en förstärkt tillsyn. Myndigheten har därför svårt att se införandet av ett etableringsstopp för fristående skolor med konfessionell inriktning utgör en nödvändig åtgärd i detta avseende.

I promemorian görs också bedömningen att konfessionella skolor kan förstärka segregationen och försvåra integration. SST noterar här att det enligt Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet finns skilda åsikter om huruvida skolor, förskolor och fritidshem med konfessionell inriktning har en segregande effekt eller inte. Av promemorian framgår även att Skolverket i sitt remissyttrande över utredningens betänkande framhållit att det är angeläget med mer kunskap om huruvida skolor och fritidshem med konfessionell inriktning har en sådan effekt eller ej. Det måste också understrykas att endast en helt obetydlig andel av det totala antalet elever i grund- och gymnasieskolan idag går i skolor med konfessionell inriktning. Av promemorian framgår således att av 1 097 180 elever i grundskolan läsåret 2020/21 gick endast 9 447 elever i en grundskola med enskild huvudman med känd konfessionell inriktning. Av de totalt 360 847 eleverna i gymnasieskolan samma läsår gick 864 elever i en fristående skola med konfessionell inriktning. Den i promemorian redovisade bedömningen framstår mot denna bakgrund som mindre väl underbyggd. SST vill i detta sammanhang också erinra om den positiva kraft som religionen utgör i det svenska samhället. Trossamfunden är en viktig del av det civila samhället och en stor del av Sveriges befolkning deltar regelbundet i samfundens omfattande aktiviteter. Religionsutövning i dess olika former, liksom samfundens övriga verksamhet, utgör härigenom en betydelsefull del av det kitt som förenar Sverige, både på lokal och nationell nivå.

SST avstyrker av dessa skäl promemoriens förslag om införandet av etableringsstopp för fristående skolor och fritidshem med konfessionell inriktning.

Beslut i detta ärende har fattats av direktör Isak Reichel efter föredragning av chefsjuristen Mattias Falk.

